

болгарська діаспора, а в середніх школах з вивченням болгарської мови історія Болгарії викладається як окремий предмет. Крім того, історію Болгарії викладають як окрему дисципліну або як складову навчальних курсів у багатьох вищих навчальних закладах України, зокрема її вивчають студенти-слависти. Тому таке цілісне і систематизоване видання є незамінним, насамперед, для школярів, студентів і викладачів. У цьому контексті важливими є вміщені у книгу хронологічні таблиці, що полегшать засвоєння матеріалу, а також перелік бібліографічних джерел, які прислужаться фахівцям й усім охочим у глибшому й детальнішому вивченні окремих періодів чи подій болгарської історії.

Неабияке значення має легкість і доступність викладу, що значно спрощує сприйняття наукового матеріалу.

Разом з послідовним і систематичним викладенням основних подій історії болгар подано матеріал, який висвітлює культурно-мистецьке життя та окреслює культурні характеристики і настанови відповідної доби. Зокрема, читач має можливість ознайомитися з особливостями розвитку болгарської літератури, архітектури, образотворчого мистецтва, театру, музики, кіно тощо, а також дізнатися багато цікавого про досягнення болгарської освіти і науки від найдавніших часів до сьогодення. Окремо автор книги приділяє значну увагу висвітленню болгарсько-українських відносин, які займають важливе місце в зовнішній політиці обох країн.

“Історія Болгарії” В.Чорнія є настільною книгою і незамінним помічником для студентів, аспірантів, викладачів, які цікавляться Болгарією, а також для всіх, кому не байдуже славне минуле і багатогранне сьогодення цієї країни.

Доценко Т.С., Петровська Л.Є.

Natalija L. Bilyk: Povijest hrvatske kulture od početaka do kraja II. tisućljeća (Recenzija)

Što čini kulturu jednog naroda? Njegova umjetnost? Jezik? Znanost? Društveno uređenje? Religija? Odgovor na to pitanje je poprilično jednostavan. Sve to zajedno, i još puno više. Naime, kultura je raznolika pojava. Kultura naroda ogleda se u svemu što je narod stvorio, na materijalnoj i duhovnoj razini: od politike do umjetnosti. No pitanje na koje je puno teže dati odgovor je: Do koje granice se mogu detaljizirati svi kulturološki procesi? Jer - činjenica je da postoji mnogo pristupa i načina objašnjenja takve sveobuhvatne pojave.

Priručnik *Povijest hrvatske kulture od početaka do kraja II. tisućljeća* autorice Natalije L. Bilyk ne pretendira odgovoriti na to pitanje. Ipak – uzima u

obzir mnogobrojne aspekte kulture hrvatskog naroda, nastojeći pružiti sliku kulture jednog naroda kroz stoljeća. Budući da je kulturologija kao nauka izrazito interdisciplinarna, priručnik o kulturi mora biti napisan tako da se u njemu odražava činjenica da autor sadržaj o kojem piše dobro poznaje i razumije. Dakle, bitan je sadržaj, ali – možda još i više – i metode kojima je sadržaj predstavljen u priručniku.

Ovaj priručnik je jasan, pregledan i zanimljiv. Odlikuje se jasnom strukturom. Podijeljen je na devet dijelova, od kojih sedam cjelina pruža sliku razvoja kulture hrvatskog naroda kroz stoljeća: od samih početaka, prije dolaska Hrvata na današnja područja pa sve do kraja XX. stoljeća. U posljednja dva dijela priručnika kronološki su poredani hrvatski vladari i najznačajnija događanja na hrvatskom području kroz stoljeća, a na samom kraju se nalazi kratki tekst o hrvatskim velikanima – ljudima koji su pronosili hrvatsko ime diljem svijeta.

Na početku svake cjeline je uvodnik u određeno razdoblje koje daje opći uvid u epohu. Svako razdoblje se obrađuje na temelju odrednica koje su u Uvodu navedene kao mjerila stupnja kulture: država i geopolitika, gradovi, društveno uređenje, ekonomija i financije, zanat ili industrija, trgovina, pravni poredak, religija, jezik i pismo, znanost, te umjetnost, koja obuhvaća književnost, arhitekturu, slikarstvo, kiparstvo i glazbu. Geopolitički prikaz Hrvatske služi kao okvir svemu onome što je narod u određenom periodu postigao. Taj geopolitički pregled nipošto nije predetaljan, on tek daje uvid u povijesna događanja koja su utjecala na razvoj kulture toga doba. Jer – kultura i je predmetom ovog priručnika. Ne opća povijest.

Osim jednostavnog teksta, primjerena studentima na stranim sveučilištima koji uče o hrvatskoj kulturi, priručnik se odlikuje i zemljovidima koji prikazuju hrvatski teritorij, a unutar svakog poglavlja masnim slovima ili potcrtavanjem su istaknuti bitni pojmovi. Na kraju svakog poglavlja se nalaze zadaci i pitanja. I dok su pitanja uglavnom reproduktivna, zahtijevaju jasne odgovore koji se nalaze u poglavljima, zadaci potiču na samostalan rad, a samim time i na razmišljanje i problemski pristup temi.

Priručnik Natalije L. Bilyk je priručnik u kojem se govori o kulturi naroda u najširem smislu. U njemu ima mnogo podataka o životu ljudi, osvrta na stanje u gospodarstvu, krize, položaj i prava žena, znanost, pa čak i sport, razvoj kojega pratimo od samih početaka, tj. od proto modela sporta u razdoblju renesanse.

Budući da je priručnik primarno namijenjen studentima – filolozima, posebna pažnja se ipak posvećuje književnosti, ali i jeziku. Tijekom cijelog priručnika kao bitan sastavni dio svakog povijesnog razdoblja može se pratiti povijesna nit razvoja hrvatskog jezika i pisma.

Zašto je ova knjiga značajna? Postoji više razloga, od kojih će ovdje biti istaknuti najbitniji. Priručnik predstavlja veliku pomoć svim profesorima visokoškolskih ustanova koji se svakodnevno suočavaju sa zadaćom poučavanja o kulturi naroda. Priručnik ne teži prenošenju suhih, nezanimljivih činjenica, ne zahtijeva od studenata memoriranje i reproduciranje tih činjenica. Naprotiv.

Priručnik zahtijeva razmišljanje i poziva na aktivno sudjelovanje studenata u nastavi iznošenjem vlastitog mišljenja. Sadržaji koje priručnik obrađuje povezani su sa stvarnim životom i time pokazuju zašto je učenje kulture nekog naroda bitno za razumijevanje jezika. Ukoliko bi priručnik bio izrađen na principu „bacanja“ činjenica, postigao bi negativan učinak: studenti bi njega, a preko njega i kulturu Hrvata doživljavali kao nešto dosadno i nevažno. Još jedan razlog zbog kojega je knjiga važna jest da je rezultat rada i istraživanja stručnjaka za hrvatski jezik kojem hrvatski jezik nije materinji, a hrvatska kultura nije ona u kojoj se razvijao. Dakle – autorica poznaje okolnosti za koje piše priručnik i pritom vodi računa o specifičnom kontekstu i specifičnim potrebama određenih studenata – stranaca koji uče o drugoj kulturi.

Kako je već navedeno, priručnik *Povijest hrvatske kulture od početaka do kraja II. tisućljeća* Natalije L.Bilyk ne pretendira detaljizirati sve kulturološke procese, ali uspio je u osnovnoj namjeni – sveobuhvatnu pojavu kulture jednog naroda predstavio je putem najznačajnijih karakteristika i dometa. Time postiže svoj osnovni cilj, koji sama autorica navodi u Uvodu, a to je uokviravanje povijesne slike hrvatske kulturne baštine.

Діклич Т.

З НАУКОВИХ ПОДІЙ:

Міжнародній науковій конференції «Наукова спадщина О. О. Потебні в контексті розвитку філологічної думки XIX–XXI ст. (до 175-річчя від дня народження О. О. Потебні)»

5–7 жовтня 2010 року на філологічному факультеті Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна відбулася масштабна подія. До участі в **Міжнародній науковій конференції «Наукова спадщина О. О. Потебні в контексті розвитку філологічної думки XIX–XXI ст. (до 175-річчя від дня народження О. О. Потебні)»**, окрім українських науковців, долучилися знані дослідники з Російської Федерації, Білорусі, Польщі, Литви, Словаччини, Китаю та Сполучених Штатів Америки.

Характеризуючи постать О. О. Потебні, Л. А. Булаховський писав про те, що доля його наукової спадщини склалася особливим чином, – ученого не просто згадують із приводу тих чи інших ювілейних дат або ж у суто історичному плані – його твори уважно вивчаються й нині, оскільки вони залишаються стимулом для подальшого розвитку мовознавчих досліджень.

Важко переоцінити вагу наукової спадщини О. О. Потебні й масштаби її впливу на розвиток європейської філологічної думки впродовж майже двох століть. Тож нелегко висвітлити детально все, що стосується роботи конференції. Спробуймо, однак, окреслити найхарактерніші вектори сучасного розвитку мовознавчої науки в контексті розвитку ідей визначного вченого.

Активну участь у конференції взяли провідні науковці Харківського